

**Notulen van het verhandelde in de besloten vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 11 juni 2018**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht
Besloten vergadering 11 juni 2018

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 14 mei 2018 2018, dienst/sector domein Leefomgeving, nummer PS2018RGW05, inzake verklaring voorbereiding Provinciale Ruimtelijke Verordening inzake vestiging, uitbreiding of omschakeling geitenhouderijen.

Daartoe besloten

PS2018RGW05

Presentielijst besloten vergadering 11 juni 2018

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier:	mevr mr. C.A. Peters
VVD	B.M.H. de Brey, Doorn mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude mevr. J.A. Godschalx-Dekker, Woerden drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein mevr. ir. J.C.V. Vaessen, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein
D66	mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn M.J. de Droog Msc RA, Utrecht ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik S. Kraaijeveld, Utrecht P.D. Overkleeft, Utrecht mevr. A.M. Schneiders, Utrecht
CDA	ing. D.G. Boswijk, Wilnis J.M.W. Jansen, Baarn (vanaf 15.00 uur) mevr. T. Koelewijn-Koelewijn, Bunschoten drs. A. Mourik-Geluk, Utrecht C. Westerlaken, Lopik
PvdA	W.G.J. Wijntjes, Nieuwegein mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht mevr. N.A. Krijgsman, Utrecht drs. C. de Kruijf, Leusden ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort H.O. Suna, Soest
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	M.H.O. Boer, Bilthoven mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein H. Toutouh, Nieuwegein
GroenLinks	drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg mevr. F.M. van Kooten-Arissen LLB, Utrecht
SGP	G. van Leeuwen, Houten P.A. van Leeuwen, Rhenen
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist (D66) drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg (ChristenUnie)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort
mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort
drs. D.D. Straat, Zaanstad

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de besloten vergadering. Aan de orde is agendapunt 7 betreffende de verklaring voorbereiding Provinciale Ruimtelijke Verordening inzake vestiging, uitbreiding of omschakeling geitenhouderijen.

Technisch schijnt het zo te zijn dat wij kunnen beginnen.

De techniek is nog steeds niet in orde. Ik schors de vergadering alsnog.

Schorsing van 14.55 uur tot 15.00 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Statenvoorstel Verklaring voorbereiding Provinciale Ruimtelijke Verordening inzake vestiging, uitbreiding of omschakeling geitenhouderijen, PS2018RGW05

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de voorzitter! Er staat vanmiddag een besloten punt op de agenda. Daar houd ik niet van, maar gezien de gevoeligheid is het nodig om het op deze manier te doen en het is goed uitgelegd.

Ik vind het lastig om een bepaalde discipline in de veehouderij dit soort beperkingen op te leggen. Ik sta hier met dubbele gevoelens. Het is voor menig ondernemer een kans om middels een geitenhouderij een goede boterham te verdienen en er is teveel vraag naar de producten, zowel naar geitenmelk als naar geitenkaas. Sommige kaasboeren op de markt verkopen voor de helft aan geitenkaas. Wij moeten proberen dat het op een andere manier komt. Uitbreiding in Utrecht kan volgens deze methode van werken niet.

De VVD kiest voor de volksgezondheid. Daarom wij zullen het voorstel steunen. Ik sta hier echter met een dubbel gevoel, dat mag u wel weten.

De heer OVERKLEEF (D66): Mijnheer de voorzitter! D66 vindt de beschikbare informatie overtuigend genoeg om in te stemmen met de voorgenomen geitenstop in onze provincie. Het door het RIVM onderzochte en door de GGD-regio Utrecht getoetste statistische verband tussen de aanwezigheid van een geitenhouderij en het aantal gevallen van longontsteking binnen een straal van twee kilometer geeft genoeg aanleiding om vanuit het voorzorgbeginsel een moratorium in te stellen. Met de gezondheid van onze inwoners kunnen wij geen risico's nemen.

Richting de voorgenomen publicatie van het onderzoek naar het causaal verband in 2020, moet de sector met alle zorgvuldigheid worden behandeld. Het gaat wellicht om een kleine groep ondernemers, maar voor die groep zijn de gevolgen voor het moratorium daarmee niet minder dramatisch. De in de commissie besproken tussentijdse toetsing van de voortdurende noodzaak van de stop lijkt ons een goede suggestie.

Het spreekt voor zich dat D66 er veel aan is gelegen dat de diverse onderzoeken zo snel en zo goed mogelijk worden afgerond. Het is in ieders belang om zo snel mogelijk een eind te maken aan de onzekerheid omtrent dit onderwerp.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Allereerst is dit – terechte – besluit heel vervelend voor de geitenhouderijen die dit betreft. Het CDA vraagt GS om hier aandacht voor te hebben. De onduidelijkheid over de gezondheidsrisico's dwingen ons deze beslissing te nemen. Het is belangrijk om het onderzoek naar de oorzaken van de verhoogde ziektedruk zo snel mogelijk af te ronden en daarmee de onzekerheid te beëindigen.

Wij hebben in RGW gevraagd aan GS om te onderzoeken of het mogelijk is het moratorium eventueel jaarlijks te bekijken en te toetsen, zoals in de provincie Gelderland wordt gedaan. Dat benadrukken wij nog steeds.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Reeds eerder hebben wij onze zorg uitgesproken over het wonen in de nabijheid van geitenhouderijen. Dat komt niet alleen doordat de

provincie Utrecht dat zelf dacht, maar vooral doordat de provincies Noord-Brabant en Gelderland daar al zorgvuldig naar gekeken hadden en tot de conclusie waren gekomen dat er een moratorium ingesteld moest worden voor de omschakeling, nieuwvestiging en uitbreiding van geitenhouderijen. Dat is geen gemakkelijke stap voor de sector. Dat beseffen wij ons maar al te goed. Voor ons staat een goede gezondheid op nummer één. Als wij denken dat er een gezondheidsrisico aanwezig is, dan heeft het voorzorgsbeginsel prioriteit en moet deze stap gezet worden. Het RIVM heeft een onderzoek gedaan, de gezondheidsraad heeft zich hierover uitgesproken en de GGD heeft dit bevestigd. Grotere risico's op longontsteking moeten wij zien te voorkomen. Daarover willen wij zo snel mogelijk helderheid en duidelijkheid krijgen, zodat deze maatregel niet langer hoeft te duren als het duidelijk is welke maatregelen de sector moet nemen.

De PvdA heeft nog een vraag: begrijpen wij goed dat de verklaring in de verordening is opgenomen op 11 juli? Dat betekent dus dat op 12 juli de geheimhouding vervalt. Dat zeg ik, omdat wij hier al met vrij veel mensen zitten en ik hoop dat het tot die periode geheim kan blijven. Dat is een vraag die ik graag bevestigd wil hebben.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De SP is blij met de stop op de uitbreiding van deze tak van veeteelt. Het is waar dat er nog onderzoeken afgerond moeten worden en wij nog lang niet alles weten. Dat ontslaat ons echter niet van de plicht om goed naar de problematiek te kijken. Het is gebleken dat rond geitenbedrijven significant meer longontstekingsgevallen voorkomen dan in vergelijking met andere veeteeltbedrijven. Dat is vervelend genoeg, zeker voor de boeren. Echter, dat het college uitgaat van het voorzorgsbeginsel kunnen wij toejuichen. Het zou verschrikkelijk zijn als blijkt dat er een causaal verband is en wij niet geacteerd hebben. Dat zou pas verwijtbaar zijn. Daarom steunen wij dit plan.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Een moratorium instellen als provincie is een ontzettend zware maatregel en vraagt om een zorgvuldige afweging. Voor de ChristenUnie gaat de volksgezondheid voor de ruimte van geitenhouderijen. Wij steunen daarom het voorstel van GS.

De ChristenUnie vraagt aandacht voor de communicatie hierover. Er zat een openbare bekendmaking bij de stukken die technisch van aard was. Juist bij dit proces is het goed om zorgvuldig te communiceren. De focus ligt op goede empathische communicatie vanwege de enorme impact op ondernemers. Daarvoor vragen wij ruimte en aandacht.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Het zal geen geheim zijn dat de PvdD dit Statenvoorstel steunt. De komende periode moet gebruikt worden door de geitenhouderijen om na te denken over het welzijn van de dieren, het houden van het grote aantal dieren en om alternatieven te bedenken voor de bokjes die gedood worden. Dit is een juist moment daarvoor.

De heer P. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de voorzitter! U zult van mij een ander geluid horen. Tijdens de commissievergadering heb ik al het meeste gezegd. Toch hebben de antwoorden in de commissies en de andere beantwoording achteraf het voor ons nog duidelijker gemaakt hoe ongefundeerd de wending is die dit college heeft gemaakt tussen september 2017 en hedendaags. Terecht heeft de gedeputeerde aangegeven dat er in september afgesproken is te monitoren of de maatregelen in de provincies Noord-Brabant en Gelderland zouden leiden tot meer geitenhouderijen in Utrecht en na te gaan hoe het een en ander in Utrecht zal uitwerken. Noch het eerste, noch het tweede is niet duidelijk. Ik heb nergens in de stukken kunnen lezen dat deze maatregelen in Noord-Brabant en Gelderland hebben geleid tot meer geitenhouderijen in Utrecht. Wij hebben dat in september al voorspeld. Dat ligt totaal niet voor de hand. Wij treffen met deze maatregel alleen onze eigen boeren.

Er wordt gesuggereerd dat er nieuw onderzoek beschikbaar is gekomen. Dat is echter niet het geval. De GGD heeft alleen een berekening uitgevoerd. Ik citeer: "Op basis van het in het VGO-onderzoek gevonden gemiddelde risicoverhoging op het krijgen van longontsteking rond geitenhouderijen." Heel concreet staat hier dat in een bepaalde regio in Nederland er in de jaren 2007 tot 2013 in een straal van twee kilometer rondom geitenhouderijen meer longontstekingen voorkwamen dan gemiddeld. Dat

onderzoek is alles wat wij hebben. Een geleerde heeft een berekening gemaakt van wat dit onderzoek voor Utrecht kan betekenen. Dat had iedereen met een rekenmachine kunnen doen. Dat is geen nieuw onderzoek. De provincie Overijssel begreep dat en besloot daarom wijselijk verder onderzoek af te wachten. Jammer dat ons college niet voor die wijze route heeft gekozen. Wij vinden dit het aanpraten van een angstcultuur. Dit is hetzelfde als het zeggen dat wij niet meer met de auto op de weg rijden, omdat de kans bestaat dat je een ongeluk kan krijgen. Het risico wordt groter gemaakt dan de vier procent in de stukken.

Wij zullen tegen dit voorstel stemmen. Wij zien geen enkel verschil tussen de situatie in september 2017 en nu. Nieuwe argumenten zijn er niet. Het enige verschil is dat de oude argumenten worden aangedragen door de GGD.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Schrik je wel of niet bij het lezen van dit bericht? Ik heb op de kaart gekeken en het blijkt dat ik 200 meter vanaf een geitenboerderij woon. De ene keer zijn het de kippen die veel fijnstof veroorzaken, dan zijn het de varkens en dan zijn het weer de koeien. Wij kunnen ons afvragen of wij wel op de goede weg zitten. Misschien moet er breder gekeken worden naar hoe wij omgaan met dieren die bedoeld zijn voor de consumptie. 50Plus vindt dat hierbij stilgestaan moet worden. Veel mensen die longontsteking krijgen zijn ouderen. Zij zijn vaak minder weerbaar dan jongeren.

Wij zitten in een tweestrijd. Er wordt gezegd dat de geitenboerderijen niet verder mogen uitbreiden tot dat er meer duidelijkheid is, maar laten wij één keer per jaar de bevindingen herzien. Ik vind het moeilijk of ik voor of tegen dit voorstel ga stemmen. Als ik tegenstem, zouden er veel meer partijen tegen moeten stemmen.

Afgelopen zondag heb ik het filmpje gezien van de boerderij, waarin ik een stal zag met heel veel varkens en geiten. Dat was niet te overzien en dat werd ook geconstateerd. Echter, als je ziet hoe daarmee omgegaan wordt, dan is dat erg schoon en netjes. Overal kun je iets oplopen door vliegtuigen of fijnstof van de weg. Onze hele wereld is op dit moment heel onveilig om lang gezond te blijven. Dit is echter wel een signaal en daar moeten wij goed naar luisteren. Volksgezondheid moet bovenaan staan, maar het welzijn van de dieren ook.

Mevrouw MAASDAM (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Er zijn vele woorden gesproken. Daarbij is nadrukkelijk gezegd dat het besluit waarvan u op het punt staat te nemen niet lichtzinnig genomen kan en moet worden. Het besluit dat wij gaan nemen heeft impact op een sector. Daar moeten wij zorgvuldig mee omgaan. Dat is de reden waarom wij aan de GGD gevraagd hebben om te vertalen wat de situatie voor Utrecht betekent. Het advies is heel eenduidig geweest: pas het voorzorgsbeginsel toe. Dat is wat wij met het besluit van vanmiddag gaan doen.

Wij zijn ons terdege bewust van de gevoeligheid en de impact van dit besluit. Dit betekent dat wij in reactie op wat de ChristenUnie in de commissie heeft gezegd kijken hoe wij de communicatie zorgvuldig oppakken richting de sector. In de commissie hebben wij er al over gesproken dat er jaarlijks gekeken zal worden of het opgeheven kan worden, als dit aan de orde is.

Het besluit dat wij vandaag nemen heeft een impact tot 2020. Het is heel belangrijk dat er nader onderzoek komt naar de oorzaak van de effecten van geitenhouderijen op de volksgezondheid, met name op longontsteking. Als wij de oorzaken weten, dan kunnen wij werken aan de oplossingen daarvoor. Dat is een belangrijk punt waar wij achteraan jagen, ook in IPO-verband. De volksgezondheid en daarmee het voorzorgsbeginsel is het criterium waarom wij dit besluit nemen. Het is van belang om te herhalen dat dit besluit tot en met 11 juli geheim is. Op 12 juli zal de geheimhouding eraf kunnen.

Daarmee heb ik de vragen die gesteld zijn beantwoord en aangegeven hoe wij er tegenover staan.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn?

De heer OVERKLEEF (D66): Mijnheer de voorzitter! In het statenvoorstel staat de datum van 25 september 2018 genoemd. Is dat een vergissing?

De VOORZITTER: Laten wij dat uitleggen als: dit zal ingaan op 25 september, maar zoveel eerder als mogelijk. Dat is dan 12 juli. Op het moment dat het voorstel openbaar is, kan het ingaan. Dank dat u hierop gewezen heeft.

Wij zullen overgaan tot de stemming. Is er behoefte aan stemverklaringen?

Stemverklaringen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de voorzitter! De PVV zal tegen dit voorstel stemmen, omdat wij hebben besloten dat wij eerst de uitkomsten van de onderzoeken willen afwachten. Het is nogal een besluit dat je neemt en het raakt ontzettend veel geitenhouderijen, waaronder de geitenhouderij die afgelopen zondag op televisie was.

Stemming.

Provinciale Staten besluiten overeenkomstig het statenvoorstel Verklaring voorbereiding Provinciale Ruimtelijke Verordening inzake vestiging, uitbreiding of omschakeling geitenhouderijen, PS2018RGW05, met de aantekening dat de fracties van de PVV en SGP geacht worden te hebben tegengestemd.

Sluiting.

De VOORZITTER: Ik sluit de besloten vergadering.

Einde van de vergadering om 15.20 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 9 juli 2018

De voorzitter,

De griffier,